

**Verslag gesprek bestuur Nederlandistenverband met de Nederlandse Taalunie
Keulen, Forschungsgebäude Zentrum für Molekulare Medizin der Universität zu Köln,
6 oktober, 15:45-16:45 uur**

aanwezig: Laurette Artois, Hans Beelen, Hellmuth van Berlo, Marja Clement, Jules van der Marck, Maya Rispens, Julia Sommer; door ziekte verhinderd: Jan Konst

De voorzitter van het NLV heet de aanwezigen welkom. Het is verheuglijk dat het NLV-bestuur en de Nederlandse Taalunie in gesprek bijeenkomen. De bespreking vindt plaats op verzoek van de Nederlandse Taalunie, maar ook bij het bestuur van het Nederlandistenverband leven vragen.

Maya Rispens spreekt eveneens haar genoegen uit over het tot stand komen van de afspraak en vertelt dat deze gesprekken passen in het huidige communicatiebeleid van de Taalunie, omdat men aldaar heeft gemerkt dat een gesprek verhelderder kan zijn dan schriftelijke communicatie

De voorzitter merkt op dat op zijn verzoek om van tevoren thema's en/of vragen toe te sturen niet is gereageerd, en vraagt hoe het gesprek het beste kan worden gestructureerd.

Maya Rispens antwoordt dat ze graag een uiteenzetting wil geven over het beleid van de Taalunie. Mochten er bij het bestuur daarna vragen zijn, is er gelegenheid deze te stellen. Omdat er wel degelijk vragen leven bij het bestuur, stelt de voorzitter voor de procedure om te draaien: eerst de brandende vragen stellen en vervolgens de materie op dialogische wijze uiteenzetten. De aanwezigen gaan met dit voorstel akkoord.

Het bestuur zet uiteen dat er het afgelopen jaar in het veld enige onrust is ontstaan over geplande bezuinigingen. De zorg van het NLV bestuur betreft niet zozeer de veelbesproken items zomercursussen en suppletiereregelingen, veeleer is men benieuwd naar het toekomstige beleid aangaande basissubsidies voor vakgroepen en ondersteuning van docentenplatforms (werkingskosten, doha., docentenbijeenkomst, gastdocentenregeling, projectsubsidie). In hoeverre wordt hier de tot dusver bestaande subsidiesystematiek losgelaten? Waarom spreekt men thans van cofinanciering en niet meer van subsidie? Is het eventueel ook mogelijk een hogere bijdrage aan te vragen, bv. voor een bijzondere docentenbijeenkomst als die rond de Buchmesse van 2016? Daarnaast heeft het bestuur een kleinere klemmende vraag, nl. of het mogelijk is de toegekende subsidie voor de werkingskosten iets anders te besteden, omdat de advocatenkosten voor het juridisch advies aangaande wijziging van de statuten iets hoger zijn uitgevallen dan begroot.

Hellmut van Berlo antwoordt op de tweede vraag dat dit geen probleem is, mits het bestuur dit van tevoren onder opgaaf van redenen aan de Taalunie kenbaar maakt. De fiscaaljuridische achtergrond van de statutenwijziging en de redenen waarom het bestuur ervan afziet de leden voor te stellen het Nederlandistenverband op te heffen en in plaats daarvan een Duitse vereniging op te richten, worden door het bestuur desgevraagd uiteengezet.

Op de eerste vraag antwoordt Maya Rispens dat de basissubsidies en de ondersteuning van de docentenplatforms in principe ongemoeid zullen blijven. Wel is er geen sprake meer van een 'automatische subsidie' omdat de middelen beperkt zijn. Veeleer besluit de Taalunie op basis van de inhoudelijke plannen een bijdrage aan individuele projecten te leveren, waarbij steeds ook de eigen inbreng van de aanvrager of die van partners zichtbaar dienen te worden gemaakt, zodat de Nederlandse Taalunie de rol speelt van medefinancierder. De politiek wil bovendien dat de Taalunie meer dan voorheen transparant maakt waarvoor de middelen worden besteed en welke impact de door haar gedane investeringen precies hebben.

Aangaande de docentenbijeenkomst 2016 merken de vertegenwoordigers van de Taalunie op dat een hogere ondersteuning dan tot dusver gebruikelijk niet mogelijk is. Hiervoor kan het NLV een beroep doen op andere partners, bv. de literaire fondsen en de ambassades. Het bestuur heeft hier al stappen ondernomen.

De vertegenwoordigers van de Nederlandse Taalunie verzoeken met het oog op het nieuwe financieringsbeleid het bestuur een visietekst op te stellen waarin wordt beschreven wat het specifieke van de Duitstalige Neerlandistiek is, welke doelen zij zichzelf stelt en wat zij zelf als haar ontwikkelingsperspectieven beschouwt.

De voorzitter merkt op dat dit voor het NLV iets geheel nieuws is omdat het zich tot dusver niet heeft beschouwd als een beleidsmakende instantie. Het bestuur kan in overleg met de leden echter een dergelijke visietekst opstellen, waarin bv. elementen zullen worden uitgewerkt als het sterke onderzoeksprofiel van de neerlandistiek in de Duitstalige landen, het feit dat er naast de leerstoelen en onderzoekscentra ook tientallen universiteiten zijn waar vooral het taalverweringsonderwijs centraal staat, en het gegeven dat Duitsland een buurland is en in de grensregio de universiteiten actief zijn in het veld van de lerarenopleiding.

Hellmuth van Berlo merkt op dat dit inderdaad sterke punten van de neerlandistiek in de Duitstalige landen zijn. Het Nederlands in de grensgebieden heeft de bijzondere aandacht van de Nederlandse Taalunie. Daarover zal in 2016 een conferentie worden georganiseerd die een vervolg zal worden vijftien jaar na de eerste soortgelijke conferentie, die in 2001 in Luik is gehouden. Met vertegenwoordigers uit het hele onderwijsveld van de grenslanden zullen bestandsopnames en perspectieven worden opgemaakt.

Het is gewenst dat het NLV in de visietekst en in toekomstige aanvragen tot cofinanciering aangeeft in hoeverre het samenwerkt met andere partners in het veld, zodat de Taalunie een beeld krijgt van het netwerk en de impact van de activiteiten. Dit geldt met name voor samenwerking met instellingen die eveneens door de Nederlandse Taalunie worden gefinancierd, zoals de Fachvereinigung Niederländisch en de Internationale Vereniging voor Neerlandistiek, want dan kan de Nederlandse Taalunie zien in hoeverre er sprake is van synergetische werking van de verleende ondersteuning.

Het bestuur vraagt of het NLV bij het opstellen van aanvragen tot cofinanciering de instituten die op verzoek van het NLV de doha's en docentenbijeenkomsten organiseren, als partners kan opvoeren, zoals dit reeds is gedaan in de aanvraag voor het Doha 2015 te Keulen. Hierbij is de geldelijke tegenwaarde van de organisatorische inbreng van de partner nauwkeurig berekend en als financieel matchingsaandeel in het totstandkomen van de activiteit opgevoerd. Hellmuth van Berlo antwoordt dat dit inderdaad een goede werkwijze is, en dat het bestuur ook de werkuren die de bestuursleden zelf in de activiteiten steken, als inbreng kan vermelden.

Over de website van het Neerlandistenverband wordt in het verband van het onderwerp 'communicatie en impact' opgemerkt dat het heel fraai is dat het netwerk van de universitaire neerlandistiek hier visueel zichtbaar wordt gemaakt, maar dat de Taalunie idealiter ook presentaties wenst waarin netwerken als die van het schoolvak Nederlands en het Nederlands aan de volwasseneneducatie, ook in hun verwevenheid met elkaar en met de universitaire neerlandistiek, zichtbaar worden gemaakt.

Men is het erover eens dat een sterk onderzoeksprofiel een bijzonder kenmerk van de Neerlandistiek in de Duitstalige landen uitmaakt. In dit verband wordt door het bestuur opgemerkt dat een centrale activiteit van het Nederlandistenverband het Doktoranden- und Habilitandenkolloquium is. Sinds 2011 kan dit echter niet meer jaarlijks, maar nog slechts tweejaarlijks worden georganiseerd. Het bestuur vraagt in hoeverre het mogelijk is het Doha weer op jaarlijkse basis te houden. De vertegenwoordigers van de Nederlandse Taalunie leggen uit dat het Doha om budgettaire redenen nog maar eens in de twee jaar voor de Duitstalige neerlandistiek kan worden gefinancierd, dit omdat om het andere jaar een Doha van het docentenplatform van de Midden-Europese neerlandistiek plaatsvindt. Wel geven de vertegenwoordigers van de Nederlandse Taalunie te kennen dat het denkbaar is dat programma-onderdelen van de docentenbijeenkomst, die om het andere jaar plaatsvindt, een Doha-achtig karakter kunnen dragen, zodat een jaarlijkse presentatie en bespreking van lopend promotie- en habilitatie-onderzoek mogelijk blijft.

Gevraagd wordt aan de vertegenwoordigers van de Nederlandse Taalunie in hoeverre er nog sprake is van een zwaartepuntenbeleid. Het antwoord luidt dat wetenschappelijk onderzoek aan universiteiten in de ogen van de Nederlandse Taalunie een instrument bij uitstek is om het aanzien en het prestige van het Nederlands in het buitenland te vergroten. Maar ook de taalcursussen, zoals ze aan veel universiteiten elders in het taalgebied worden gegeven, verdienen aandacht, omdat deze bijdragen aan de uitstraling van de taal binnen andere domeinen, en ook omdat deze belangrijk zijn binnen de wetenschappelijke opleidingen neerlandistiek en voor andere wetenschappelijke opleidingen.

Mede ter voorbereiding op de aanstonds volgende algemene ledenvergadering van het NLV wordt ter afsluiting gesproken over de term 'meerwaarde'. De voorzitter vraagt in hoeverre dit begrip haaks staat op een intrinsieke waarde van de neerlandistiek. Maya Rispens zet uiteen dat het begrip stamt uit het onderzoeksinstrumentarium rondom het thema 'return on social investment'. Het gaat erom de impact van de universitaire neerlandistiek in maatschappelijke sectoren te bepalen. Zo kan bijvoorbeeld duidelijk worden dat de neerlandistiek van belang is voor het literaire leven omdat aan de universiteiten literair vertalers worden opgeleid, die van betekenis zijn voor de receptie van de Nederlandstalige literatuur in de Duitstalige landen, waarbij het boekenbedrijf ook een aanzienlijke economische betekenis heeft. Een ander voorbeeld is het gegeven dat de universiteiten in de grensgebieden leraren opleiden voor het onderwijs, alwaar het Nederlands ook voor praktische en maatschappelijke doeleinden wordt geleerd. Het is de Taalunie naar eigen zeggen inmiddels duidelijk geworden dat het niet aangaat meerwaarde uitsluitend in economische termen te definiëren, ook de culturele impact speelt een rol.

Het bestuur van het NLV en de vertegenwoordigers van de Nederlandse Taalunie danken elkaar voor het verhelderende gesprek.

Oldenburg/Zürich, oktober 2015

Hans Beelen en Marja Clement